

The image features a dark blue background with several white, stylized stars of varying sizes and orientations. One large star on the left contains the text 'Njena budućnost je ravnopravna'. Two smaller stars are positioned to its right, and another is further to the right. The overall composition is abstract and modern.

**Njena
budućnost je
ravnopravna**

brusselscall.eu

Njena Budućnost je Ravnopravnost

Poglavlja:

1 Neravnopravnost i prostitucija

- 1.a Međusobno povezane ranjive kategorije: spol, siromaštvo i dob
- 1.b Prepreke za izlazak iz prostitucije
- 1.c Učinci prostitucije na zdravlje

2 Nasilje u prostituciji

- 2.a Endemsko nasilje
- 2.b Prostitucija kao oblik muškog nasilja nad ženama i djevojčicama

3 Trgovanje ljudima i prostitucija

- 3.a Koliko je trgovanje ljudima uobičajeno u prostituciji
- 3.b Oportunistička priroda prostitucije
- 3.c Povećana potražnja rezultira povećanim trgovanjem ljudima
- 3.d Trgovanje ljudima i 'prostitucija po izboru' – lažna podjela
- 3.e Ekonomski troškovi trgovanja ljudima

4 Migracije i prostitucija

- 4.a Trgovanje ljudima i migracije
- 4.b Neravnopravnost i migracije

5 Izazovi u zakonskoj regulativi

- 5.a Porast prostitucije u zemljama gdje je legalizirana
- 5.b Seksualno iskorištavanje se skriva na vidljivom mjestu
- 5.c Posljedice po javno zdravlje

6 Model Ravnopravnosti

- 6.a U prilog djelovanju na razini EU
- 6.b Integrirani odgovor na prostituciju
- 6.c Dokazi u korist Modela Ravnopravnosti
- 6.d Preporuke

Uvod:

Njena Budućnost je Ravnopravnost ('Her Future is Equal') kampanja je koju je 2021. godine pokrenuo *Brussels' Call: Zajedno za Evropu bez prostitucije*, zalažući se za prestanak seksualnog iskorištavanja u Evropi. Mi promoviramo Model Ravnopravnosti kao provjereni pristup u borbi protiv složenog problema seksualnog iskorištavanja.

Sve članice Brussels' Call-a odlučne su u zahtjevu za okončanjem seksualnog iskorištavanja u Evropi. Lobiranjem, zagovaranjem, javnim angažmanom i medijskim radom možemo napredovati u ispunjavanju ciljeva Brussels' Call-a u svakoj od naših zemalja članica. Iako djelujemo u različitim kontekstima sa specifičnim pravnim i kulturološkim izazovima, korištenje zajedničkih strateških poruka i pristup bazi podataka o prostituciji mogu biti vrlo korisni u postizanju naših zajedničkih ciljeva.

Ovaj dokument opisuje stvarno stanje seksualnog iskorištavanja i trgovanja ljudima širom Evrope. Činjenice ukazuju na to da je riječ o izrazito rodnom fenomenu koji je prisutan svuda, u kojem mreže kriminalaca iskorištavaju neravnopravnost i siromaštvo žena za vlastitu zaradu.

Model Ravnopravnosti pokazuje je zaista moguća promjena za žene i djevojčice u Evropi i šire. Model Ravnopravnosti integrirani je pristup koji sprečava nasilje i osigurava odgovornost, pravdu i podršku.

Zakonskim promjenama i njihovom provedbom evropsko političko vodstvo ima mogućnost zaustaviti međunarodno seksualno iskorištavanje. Napokon možemo okončati povijesnu nepravdu da muškarci kupuju, prodaju i iznajmljuju pristup ženskim tijelima.

1 Neravnopravnost i prostitucija

Prostitucija je proizvod različitih oblika nejednakosti – na temelju spola, kao i društvene i ekonomske nejednakosti. Dopuštanje da se ona nastavi u Evropi pogoršava te nejednakosti. Od vitalnog je značaja da svaki pravni model koji se odnosi na prostituciju uzme u obzir njenu rodnu prirodu kao i različite dodatne oblike ugroženosti koji je često prate, uključujući siromaštvo, diskriminaciju žena na tržištu rada i veliku učestalost partnerskog i seksualnog nasilja nad ženama u društvu.

1.a. Međusobno povezane ranjive kategorije: spol, siromaštvo, dob

---

Spol je prvi faktor ranjivosti za osobe u prostituciji. **U Evropi, 90% osoba u prostituciji su žene i djevojčice,¹ a prema nekim studijama, 97% kupaca seksa su muškarci.²** Zbog svog spola i drugih međusobno povezanih obilježja koja ih stavljaju u nepovoljniji položaj, žene su na meti seksualnog iskorištavanja, koje se odvija putem nasilja ili ekonomske prisile. Žene su u većem riziku da budu stavljene u nepovoljan položaj zbog dubokih strukturnih nejednakosti između žena i muškaraca, djevojčica i dječaka, te nedostatka mogućnosti, kao i zbog specifičnih rodno osjetljivih vrsta ugroženosti, kao što su: siromaštvo, pritisak skrbi za druge (na primjer bolesnog roditelja), zlostavljanja, beskućništva, prethodnog seksualnog zlostavljanja, emocionalnog zlostavljanja, zloupotrebe supstanci od strane roditelja, ranog samohranog roditeljstva i raseljavanja obitelji.³

---

¹ 'Sexual Exploitation and Prostitution and its Impact on Gender Equality', Studija Evropskog parlamenta 2014, str. 37:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/etudes/2014/493040/IPOL-FEMM_ET\(2014\)493040_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/etudes/2014/493040/IPOL-FEMM_ET(2014)493040_EN.pdf)

² 'Stop Traffick! Tackling Demand for Sexual Services of Trafficked Women and Girls', Irsko Vijeće za imigrante 2014, str. 32:

<http://www.stoptraffick.ie/wp-content/uploads/2013/03/STOP-TRAFFICK-full-report.pdf>

³ Monica O'Connor: 'The Sex Economy', Agenda Publishing 2018 str. 23-24

Njihov nepovoljni položaj može biti dodatno pogoršan faktorima kao što su dob, rasa/etnička pripadnost ili drugim međusobno povezanim faktorima, poput ovisnosti, partnerskog nasilja, nasilja u obitelji ili lošeg mentalnog zdravlja. Na primjer, istraživanje provedeno na 854 sudionica iz devet zemalja pokazalo je da je **63% žena u prostituciji preživjelo seksualno zlostavljanje u djetinjstvu, a 47% ih je ušlo u prostituciju prije navršениh 18 godina.**⁴ Dob je značajan faktor u prostituciji jer znamo da mnoge djevojke postaju žrtve seksualnog iskorištavanja još u tinejdžerskim godinama. Procjenjuje se da u Evropi **75% žena i djevojčica u prostituciji ima između 13-25 godina**⁵. Ove djevojčice i mlade žene, s malom ekonomskom moći, predstavljaju laku metu svodnika i trgovaca ljudima. Često dolaze iz ekonomski manje razvijenih zemalja istočne Evrope, Azije ili Afrike, gdje su mogućnosti i zaštita za mlade žene ozbiljno ograničene. Mnoge od ovih djevojaka su pripadnice etničkih manjina koje dolaze kao migrantkinje u novu zemlju, ili su dio marginalizirane etničke skupine, što dodatno ograničava njihovu mogućnost izbora i čini rasu ključnim faktorom u prostituciji.

Neke žene u prostituciju uvlače "dečki" svodnici koji koriste "grooming" ili emocionalnu manipulaciju kako bi ih natjerali da uđu u prostituciju. Radi se o obliku zlostavljačkog odnosa u kojem se žena lomi fizičkim ili emocionalnim zlostavljanjem od strane partnera kako bi je mogao kontrolirati.

Dok se komercijalna prostitucija mladim ženama predstavlja kao "unosan, glamurozan i zabavan" način zarade, velika većina žena ostaje zarobljena u prostituciji upravo zbog nedostatka drugog izbora. To su žene koje su prodane protiv svoje volje iz druge zemlje ili maloljetne djevojke koje ne mogu dati zakonski pristanak na seks. To mogu biti migrantkinje bez dokumenata koje nemaju mogućnost legalnog zaposlenja. Neke od njih su i žrtve partnerskog nasilja od strane muškarca koji ih tjera da prodaju svoje tijelo za novac. Možda imaju

---

⁴ 'Prostitution and Trafficking in Nine Countries: an Update on Violence and Post-Traumatic Stress Disorder', M. Farley i sur. 2003, str. 57; 40 :

https://www.researchgate.net/publication/281348842_Prostitution_and_trafficking_in_nine_countries_An_update_on_violence_and_posttraumatic_stress_disorder

⁵ Europarl 2014, str. 6

problema sa zloupotrebom droge, nerazriješenom traumom ili beskućništvom. Iako je svaka priča drugačija, povezujući faktor za veliku većinu žena u prostituciji je siromaštvo. Prostitucija nije izbor ako ste prisiljeni na nju ili vam nedostaju druge mogućnosti da sebi osigurate prihod.

1.b. Prepreke za izlazak iz prostitucije

---

9 od 10 žena u prostituciji kažu da bi ju napustile kada bi imale priliku.⁶ Uz faktore koji su doveli do toga da osoba postane žrtva seksualnog iskorištavanja, postoji mnogo načina na koje žene postaju zarobljene u prostituciji. Ako je žena ili djevojka žrtva trgovanja ljudima ili je prisiljena na prostituciju, može se suočiti s ozbiljnom prijetnjom nasilja protiv sebe ili svoje obitelji ako pokuša otići. Za migrantkinje bez dokumenata ili druge strankinje dovedene iz inozemstva, status prebivališta te prepreke poput nedostatka obrazovanja i poslovnih vještina ili jezične barijere, čine vrlo teškim pronalaženje alternativnog zaposlenja. Problemi sa ovisnošću, trauma i mentalne bolesti, koji su pogoršani prostitucijom, sprečavaju žene u pristupu osposobljavanju ili zaposlenju. Stigma prostitucije također predstavlja veliku prepreku za žene koje traže zaposlenje i glavni je razlog zašto štitimo privatnost žena čije se izjave koriste u materijalima za našu kampanju.

Seksualno iskorištavanje događa se zbog kombinacije međusobno povezanih i isprepletenih oblika nejednakosti. Rodne, društvene i ekonomske nejednakosti čine žene i djevojke podložnima iskorištavanju od strane grabežljive seksualne industrije, te ih zarobljava u sustav koji narušava njihovu sigurnost, dobrobit i mogućnosti za napredovanje u budućnosti. Bez alternativnih izbora, žene u prostituciji ovise o prihodu od nje, pa im može biti iznimno teško uštediti dovoljno novca da ostave prostituciju iza sebe i dugoročno se uzdržavaju. Prostitucija nije rješenje za siromaštvo žena. Potrebna su nam društvena ulaganja za rješavanje temeljnih uzroka ugroženosti i nejednakosti kako bismo spriječili iskorištavanje i omogućili izlaz onima koje su zarobljene.

---

⁶ Farley i sur, 2003, str. 56

1.c. Učinci prostitucije na žensko zdravlje

Izvještaj Evropskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) identificirao je mnoge štetne posljedice trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja kao rodno specifične, uključujući "vaginalne ozljede, povećan rizik od spolno prenosivih bolesti i HIV-a, prisilne trudnoće, visoku stopu posttraumatskog stresnog poremećaja, anksioznost i depresiju."⁷ Isti izvještaj također je naglasio sličnosti između posljedica seksualnog iskorištavanja i drugih oblika rodno uvjetovanog nasilja, uključujući sakaćenje ženskih spolnih organa (FGM), te prisilne i dječje brakove. To uključuje: „seksualne i reproduktivne disfunkcije, teške i složene posttraumatske stresne poremećaje, suicidalne sklonosti i pokušaje suicida, kliničku depresiju, psihozu, gubitak povjerenja i smanjenje profesionalnih i obrazovnih postignuća. Uočeno je da žrtve imaju uporni osjećaj srama i gađenja, gubitka sna i psihološke disocijacije, kao i simptome identične onima koje pokazuju žrtve mučenja i rata."⁸

Premda se može pretpostaviti da žrtve trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja imaju ozbiljnije negativne posljedice od onih koje su prisiljene na prostituciju zbog siromaštva ili nedostatka drugih izbora, ako pogledamo statistiku žena koje su preživjele seksualno nasilje i prisilu u prostituciji, ukupno je **70-95% žena prijavilo fizički napad, 60-75% prijavilo je silovanje, a 95% je prijavilo seksualno uznemiravanje**⁹. Ovo ukazuje na to da su negativne posljedice po zdravlje primjenjive na sve žene koje se iskorištavaju u prostituciji i koje moraju izdržati opetovani neželjeni spolni odnos s više ljudi, prisilu na spolni odnos bez kondoma, seksualno nasilje i silovanje. Ti događaji mogu doživotno utjecati na žene žrtve seksualnog iskorištavanja, štetiti njihovom fizičkom zdravlju,

---

⁷ 'Protecting Victims: An Analysis of the Anti-Trafficking Directive from the Perspective of a Victim of Gender-Based Violence', European Institute for Gender Equality (EIGE) 2017, str. 7: <https://eige.europa.eu/publications/gender-specific-measures-anti-trafficking-actions-report>

⁸ EIGE 2017 str. 12

⁹ Farley i sur. 2003, str. 56

smanjiti njihovu kvalitetu života i smanjiti njihovu sposobnost da izađu iz prostitucije u život bez seksualnog iskorištavanja.

**PRAVI IZBOR ZNAČI SLOBODA
OD KUPNJE I PRODAJE SEKSA**

9 od 10 žena u prostituciji
bi ju napustile
kada bi imale priliku.

(Farley 2003)

brusselscall.eu

The infographic features a blue background with white and dark blue text. A black and white photograph of a woman's face is partially visible in the bottom right corner of the graphic area.

2 Nasilje u prostituciji

Prostitucija nikada nije sigurno mjesto. Unatoč argumentima zagovornika prostitucije, legalizacija nikada ne može ukloniti štetu koja je njen sastavni dio.

2.a. Endemsko nasilje

Prostitucija dovodi žene u ozbiljan rizik od nasilja. Žene žrtve trgovanja ljudima te žene koje su prisiljene na prostituciju suočene su s nasiljem od strane svodnika. Žene se također suočavaju s nasiljem i silovanjem od strane muškaraca koji kupuju pristup njihovim tijelima radi seksa. Čak i drugi oblici seksualnog iskorištavanja, poput snimanja kamerom na internetu, stavljaju žene u opasnost od ucjene ili uhođenja. Studija koja je uključila 854 žene u devet zemalja u svim okruženjima (ulična prostitucija, bordeli u zatvorenim prostorima, saloni za masažu i usluge pratnje (escort)) otkrila je da je **70-95% žena prijavilo fizički napad, 60-70% prijavilo je silovanje, a 95% je prijavilo seksualno uznemiravanje.**¹⁰ To pokazuje da žene u prostituciji nikada nisu sigurne od nasilja, čak i ako su izvan ulice ili u kontroliranijim prostorijama javnih kuća ili agencija koje osiguravaju uslugu pratnje (escort). Ovo isto istraživanje pokazalo je da **68% žena u prostituciji ispunjava kriterije za posttraumatski stresni poremećaj (PTSP).**¹¹ Kada uzmemo u obzir da jedan slučaj silovanja može rezultirati anksioznošću, depresijom, ljutnjom, samoozljeđivanjem, razmišljanjem o samoubojstvu i PTSP-om, te usporedimo sa razinom nasilja nad ženama u prostituciji, jasno je da prostitucija ima ogroman negativan utjecaj na žene koje su u nju uključene.

---

¹⁰ Farley i sur. 2003, str. 56

¹¹ Farley i sur. 2003, str. 56

Točne statistike variraju, ali izvori podataka obično pokazuju značajno veću smrtnost osoba u prostituciji u odnosu na prosječnu zaposlenu osobu, pri čemu su žene u prostituciji u iznimno velikom riziku od ubojstva.¹² U bilo kojem stvarnom poslu bilo kakav rizik od nasilja smatrao bi se neprihvatljivim. Zalaganje za legalizaciju u nadi da će rizik od nasilja biti 'manji' je neprihvatljivo. Svaki rizik od nasilja nad ženama prevelik je rizik.

2.b. Prostitucija kao oblik muškog nasilja nad ženama i djevojčicama

Prema Vijeću Evrope, **"Nasilje temeljeno na spolu definirano je kao oblik nasilja koje je usmjereno protiv žene jer je žena i/ili koje nesrazmjerno pogađa žene i koje ozbiljno sputava sposobnost žena i djevojčica da uživaju svoja prava i slobode na ravnopravnoj osnovi s muškarcima."**¹³ Kao što znamo, prostitucija se oslanja na rodne i spolne karakteristike - to nije 'usluga', poput njege ili masaže koju barem u teoriji može obaviti svatko. Osim što se oslanja na fizičke karakteristike žena, na prisutnost i sudjelovanje ženskog tijela, prostitucija također uključuje i rodno specifične vrste nasilja. To se prvenstveno odnosi na seksualno nasilje tj. silovanje, a često i druge oblike nasilja poput psihološkog nasilja i fizičkog napada. Ovi oblici nasilja ključni su za prostituciju, a žrtve tog nasilja su u prostituciji jer su žene. Ove se dvije stvarnosti ne mogu odvojiti, pa se nasilje koje se događa unutar prostitucije može opisati samo kao nasilje temeljeno na spolu i rodu.

Kupci seksa često ne poštuju granice žena u prostituciji i ne odnose se prema njima s poštovanjem. **Za 25% muškaraca koncept 'silovanja' žena u prostituciji je 'smiješan'.¹⁴** Studija kupaca seksa u Škotskoj pokazala je da: **22% ih vjeruje da**

---

¹² 'Global Study on Homicide: Gender-related killing of women and girls', United Nations Office on Drugs and Crime 2018, P. str: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/gsh/Booklet_5

¹³ EIGE 2017, str. 13

¹⁴ 'Men who buy sex. Who They Buy and What They Know: A research study of 103 men who describe their use of trafficked and non-trafficked women in prostitution, and their awareness of coercion and violence', Melissa Farley, Julie Bindel i Jacqueline M. Golding, Prostitution Research and Education and Eaves, 2009, str. 13: <https://documentation.lastradainternational.org/lisdocs/Mensex.pdf>

nakon što plate, kupac može činiti sve što želi; 12% ih vjeruje da silovanje nije moguće/ne može se primijeniti u kontekstu prostitucije; 25% izrazilo je stavove tolerancije prema silovanju; te je utvrđena povećana vjerojatnost da će kupci koji redovito posjećuju prostitutke upotrijebiti seksualno nasilna ponašanja sa ženama koje se ne bave prostitucijom.¹⁵

Ovi podaci pokazuju da neravnoteža moći između muških kupaca i žena i djevojaka u prostituciji rezultira time da muškarci imaju osjećaj prava na seks, ne brinu se za prostitutku te pridaju manju važnost pristanku na seks. Ti stavovi štetni su u kontekstu prostitucije, a također imaju i širi negativan utjecaj na društvo. Oni utječu na načine na koje muškarci u svakodnevnom životu komuniciraju sa ženama, održavajući kulturu mizoginije, a također šalju poruku djevojkama da se njihova tijela mogu kupiti i prodati, da je njihova seksualnost roba, te da njihov pristanak nije potreban (da ga se može odreći kroz plaćanje, bez obzira na neravnotežu moći ili kontekst prisile). Suprotno dezinformacijama o prostituciji, ona nije izraz seksualnosti osobe koja prodaje seks, već uvijek, po definiciji, zadovoljava apetit kupca, koji koristi ženska tijela kako bi odigrao najštetnije oblike seksualnosti utemeljene u nasilju, degradaciji i zlostavljanju. Prostitucija podržava normalizaciju ovih stavova. Stoga moramo djelovati kako bismo bili sigurni da će se društvo boriti protiv ovih pokušaja narušavanja tjelesne autonomije, jednakosti i dobrobiti žena.

---

¹⁵ 'Prostitutes' Customers: Motives and Misconceptions', M. Monto u R. Weitzer (ed.), 'Sex for Sale: Prostitution, Pornography and the Sex Industry', second edition, Routledge 2010 str. 233–55.

PRAVI PRISTANAK SE NE MOŽE KUPITI

“Muškarac je došao i uzeo me. Rekla sam mu da me je strah, a on je rekao da mi neće nauditi već samo uraditi sve za što je platio.”

(Svjedočanstvo žene koja je preživjela prostituciju:
Women's Studies International Forum 2017)

brusselscall.eu

3 Trgovanje ljudima i prostitucija

3.a. Koliko je trgovanje ljudima uobičajeno u prostituciji

Trgovanje ljudima je sastavni dio prostitucije. **65% trgovanja ljudima u EU odvija se u svrhu seksualnog iskorištavanja, a 95% iskorištavanih osoba na ovaj način su žene.**¹⁶ Iako nije svaka žena koja je iskorištena u prostituciji ujedno žrtva trgovanja ljudima, gotovo sve žene žrtve trgovanja ljudima u EU uključene su u prostituciju. UNODC procjenjuje da je čak **milijun žena u Evropi uključeno u prostituciju, od kojih je 1/7 žrtava trgovanja ljudima**, što ukupno čini 140.000 žena.¹⁷ Ucjena, prijetnje nasiljem i "dugovi" trgovcima ljudima značajna su prepreka ženama za izlaz iz prostitucije. Mnoge od njih su bez dokumenata i u strahu od deportacije. Možda ne poznaju dovoljno ili uopće lokalni jezik i osjećaju da nemaju pristup podršci, ili slabo razumiju pravni sustav zemlje u kojoj se nalaze - na primjer, ne poznaju zakon i boje se da bi mogle biti procesuirane zbog bavljenja prostitucijom, čak i u zemljama gdje je prostitucija dekriminalizirana.

Iako bi žrtve trgovanja ljudima stoga trebale biti lako prepoznatljive, uske pravne definicije trgovanja ljudima dovode do značajnih izazova u formalnoj identifikaciji žrtava. Svake godine, nevladine organizacije izvještavaju da su nacionalne brojke identificiranih žrtava trgovanja ljudima daleko manje od procjena organizacija za pružanje pomoći. **Globalno, stopa osuđujućih presuda se gotovo utrostručila od 2003. godine. Međutim, svaka je zemlja u prosjeku prijavila otprilike 13 žrtava trgovanja ljudima na 100.000 stanovnika, što je više nego trostruko više od broja žrtava zabilježenih 2003. godine.**¹⁸ Jedini način da se učinkovito odgovori na ovaj izazov i prepozna složenost i međusobna povezanost trgovanja

¹⁶ 'Data Collection on Trafficking in Human Beings in the EU', Evropska komisija 2018 str. 18: https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/default/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20181204_data-collection-study.pdf

¹⁷ 'The Globalization of Crime A Transnational Organized Crime Threat Assessment', United Nations Office on Drugs and Crime 2010, str. 49: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tocta/TOCTA_Report_2010_low_res.pdf

¹⁸ 'Global Report on Trafficking in Persons', United Nations Office on Drugs and Crime 2010, str. 63-64: https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/tip/2021/LOTIP_2020_15jan_web.pdf

seksualnim uslugama jest istovremeno djelovanje u borbi protiv seksualnog iskorištavanja i protiv trgovanja ljudima.

3.b. Oportunistička priroda prostitucije

Prostitucija je uvijek spremna za širenje na teritorije koji 'liberaliziraju' zakone, olakšavajući razvijanje i rast ovakve vrste poslovanja. One žene i djevojke koje su najosjetljivije i najčešće kažnjene od strane šireg društva su istovremeno najčešća meta svodnika i trgovaca ljudima. Bilo da se radi o malom selu u Nigeriji, internetskoj stranici OnlyFans u Irskoj ili internetskoj stranici u Litvi, svodnici i trgovci ljudima traže znakove ranjivosti (kroz siromaštvo, migracijski status, beskućništvo, ovisnost, naznake zlostavljanja, bespomoćnost, izolaciju itd.) i u potpunosti ih iskorištavaju kako bi prisilili žene i djevojke na ulazak u prostituciju.

Tamo gdje je 'seksualni rad' normaliziran i prihvaćen, te prostitucija priprema mlade ljude na to da postanu kupci seksa i 'seksualne radnice', događa se iskorištavanje osoba koje su ranjive zbog posljedica siromaštva i ugroženosti te trgovanje ljudima koji dolaze iz ekonomski slabije razvijenih zemalja kako bi se zadovoljila povećana potražnja koju su na taj način stvorili.

Zbog toga je potreban prekogranični pristup, kao i pristup koji šalje poruku da prostitucija nije prihvatljiva. Što je prostitucija više vidljiva, normalizirana i deregulirana, više je prilika za svodnike i trgovce ljudima da prošire svoje "poslovanje".

3.c. Povećana potražnja rezultira povećanim trgovanjem ljudima

---

Trgovanje ljudima ne bi bila moguće bez potražnje za ženama i djevojkama u prostituciji. Trgovanje ljudima se događa zato što jedni muškarci mogu profitirati na tijelima žena i djevojkama, a drugi mogu dobiti bilo koji oblik seksualnog zadovoljstva kojeg žele - po određenoj cijeni. U tom smislu, uvjeti koji dopuštaju prostituciju dopuštaju također i trgovanje ljudima - oni su neodvojivi. Ovo nije *samo* pitanje zakonitosti, već pitanje vrijednosti i društva kakvo želimo za svakog od nas.

Legalizacijom prostitucije trgovanje ljudima neće prestati, već će porasti potražnja za ženama u prostituciji.

Na mjestima gdje je prostitucija legalna, potražnja je veća. Na primjer, **Nizozemska ima 9 puta više osoba iskorištavanih u prostituciji po broju stanovnika nego Švedska, dok Njemačka ima 30-40 puta više osoba iskorištavanih u prostituciji.**¹⁹ Komercijalna industrija prostitucije privlači kupce iz drugih mjesta i potiče muškarce kroz oglašavanje i društveni pritisak da koriste prostitutke. To znači da se stalno moraju dovoditi nove žene i djevojke kako bi se zadovoljila potražnja, a to dovodi do trgovanja ljudima. **Broj žrtava trgovanja ljudima u Nizozemskoj se zapravo povećao u usporedbi s drugim zemljama EU-a**, što je potvrđeno u brojnim izvorima (Cho 2012²⁰; Marinova i James 2012).²¹

3.d. Trgovanje ljudima i 'prostitucija po izboru' – lažna podjela

---

Zagovarači potpune dekriminalizacije pokušavaju odvojiti komercijalnu prostituciju od trgovanja ljudima. Međutim, dokazi ukazuju na to da je kretanje ugroženih osoba uobičajeno u cijeloj Evropskoj uniji u svim zemljama koje prihvaćaju trgovanje seksom. U mnogim se slučajevima trgovanje ljudima provodi nasilno, ali to nije jedina - pa čak niti najčešća - metoda koja se koristi za uvođenje osoba u prostituciju. Statistike [Global Data Hub on Human Trafficking](#) pokazuju da kada se radi o trgovanju ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja, psihičko zlostavljanje je najčešća metoda prisile. Mnogo je vjerojatnije da će žrtve trgovanja ljudima biti trgovane od strane intimnog partnera, nego što je to slučaj kod trgovanja ljudima u svrhu prisilnog rada. Ovo se očituje u anomaliji 'prostitucije po izboru' gdje su

---

¹⁹ 'Study on the Gender Dimension of Trafficking in Human Beings', S. Walby i sur, Evropska komisija 2016, str. 82:

https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/study_on_the_gender_dimension_of_trafficking_in_human_beings_final_report.pdf

²⁰ 'Does Legalized Prostitution Increase Human Trafficking?', Cho i sur., London School of Economics 2012:

http://eprints.lse.ac.uk/45198/1/Neumayer_Legalized_Prostitution_Increase_2012.pdf

²¹ 'The Tragedy of Human Trafficking: Competing Theories and European Evidence', Marinova i James, University of Southern California, 2012:

https://www.policeprostitutionandpolitics.com/PDFS_academia_trafficking_related_downloads/Labor_Sex_work_related_Other_Trafficking_issues/2012_The_Tragedy_of_Human_Trafficking_Competi.pdf

mnoge žene prisilno uvučene u prostituciju od strane njihovih svodnika, često na način koji se ne razlikuje mnogo od partnerskog nasilja.²²

Također je važno shvatiti da prostitucija povezuje zakonite sa protuzakornim aktivnostima, skrivajući kriminal iza privida zakonitosti. To otežava istragu i iskorijenjivanje seksualnog iskorištavanja. Prema Studiji Evropske komisije o Rodnoj dimenziji trgovanja ljudima (European Commission Study on the Gender Dimension of Trafficking in Human Beings), **“žrtve trgovanja ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja može biti teško identificirati u miješanoj populaciji žena u prostituciji, koja uključuje i nezavisne žene i one koje su bile prisiljene.”**²³ U zemljama gdje je prostitucija dekriminalizirana ili legalizirana, mnogi svodnici i trgovci ljudima organiziraju “legalne” bordele kao paravan za ilegalne. Organizacije koje pružaju usluge podrške često prijavljuju iskustva djevojaka koje su se sa 18 godina pojavile u legalnom bordelu, a koje su već kao djeca imale iskustvo u ilegalnim bordelima. Vrlo često su trgovci ljudima i svodnici jedni te isti ljudi. Mnogi će svodnici u nekom trenutku također podvoditi ženu koja je žrtva trgovanja ljudima.

Činjenica je da je opseg potrebe za potporom i pravdom isti među osobama koje su bile žrtve trgovanja i onima koje nisu: jedina razlika je u njihovoj dobi te da li su prešle granicu. Što prije razriješimo ovu lažnu podjelu između trgovanja ljudima i 'prostitucije po izboru', prije ćemo moći pružiti podršku koja je eksploatiranim ženama zaista potrebna.

3.e. Ekonomski troškovi trgovanja ljudima

Premda se radi prvenstveno o problemu temeljnih ljudskih prava, trgovanje ljudima također ima velike ekonomske troškove za društvo. Prema Izvještaju Evropske komisije o troškovima trgovanja ljudima, ti se troškovi akumuliraju putem: „dodatne upotrebe javnih usluga, uključujući provedbu zakona, specijalizirane

---

²² Kat Banyard, *Pimp State: Sex, Money and the Future of Equality*, Faber & Faber, 2016, p. 166

²³ EIGE 2017, str. 24

usluge, zdravstvene usluge i socijalnu zaštitu; gubitka ekonomske proizvodnje; vrijednosti izgubljene kvalitete života; te koordinacije rada na sprečavanju trgovanja ljudima." U novčanom smislu, ovi troškovi mogu iznositi čak **337.000,00 EUR po žrtvi, ili 2.7 milijardi eura ukupno godišnje.**²⁴ Ove troškove snose građanke i građani, dok u međuvremenu trgovci ljudima ostvaruju ogromnu zaradu prodajom pristupa tijelima žena žrtava trgovanja ljudima. **Prihod od prostitucije u svijetu se procjenjuje na 186 milijardi dolara godišnje.**²⁵

Prostitucija je transnacionalna i koristi rupe i različitosti u zakonima različitih zemalja. Ovisno o nacionalnim zakonima, prostitucija je više ili manje raširena i vidljiva, s više ili manje nasilja i utjecaja na živote ljudi, ali uvijek je prisutna; jedan čvor velikog globalnog poduzeća podržanog globalnom mrežom poslovnih interesa, kriminalaca i lobista. U nalazu Evropske komisije navodi se da „raznolikost pravnog okruženja u EU-u ne može učinkovito pridonijeti obeshrabrivanju potražnje za takvim uslugama“, a neodgovarajuća kriminalizacija korisnika „pridonosi poticanju zločina, uključujući **kroz** (ja bih ovo izbrisala) kulturu nekažnjavanja“.²⁶ **Zato je potreban koordinirani pristup za učinkovito rješavanje problema trgovanja ljudima i seksualnog iskorištavanja. Rupe se moraju zatvoriti, pukotine u sustavu moraju se popuniti.**

---

²⁴ 'Study on the Economic, Social and Human Costs of Trafficking in Human Beings Within the EU', Evropska komisija 2020, str. 20: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/373138c5-0ea4-11eb-bc07-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-166581684>

²⁵ Europarl 2014, str. 6

²⁶ 'Report from the Commission to the European Parliament and the Council on the Impact of National Legislation on Trafficking 2016', str. 10: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/report_on_impact_of_national_legislation_related_to_thb_en.pdf

4 Migracije i prostitucija

Migrantkinje čine između 80-90% žena u prostituciji u Austriji, Irskoj, Italiji, Luksemburgu i Španjolskoj; te između 60-75% u Finskoj, Nizozemskoj, Belgiji, Njemačkoj, Francuskoj, Grčkoj, Danskoj i Norveškoj. To je u prosjeku 84%²⁷. Primarni razlozi zbog kojih žene migriraju su siromaštvo, rat, sukobi i društveno-ekonomska politika koja je povećala rodnu neravnopravnost i smanjila socijalnu zaštitu žena.²⁸ To znači da su većina žena u prostituciji migrantkinje koje bježe od teškoća, žrtve su traume ili jednostavno očajnički pokušavaju zarađivati za život kako god mogu u stranoj zemlji. Okolnosti u kojima se nalaze, bilo u njihovoj zemlji podrijetla ili u nekoj drugoj zemlji, također ih čine posebno ranjivima na trgovanje ljudima i iskorištavanje.

4.a. Trgovanje ljudima i iskorištavanje migrantkinja

Mnoge migrantkinje u prostituciji su žrtve trgovanja ljudima. **U EU, 65% trgovanja ljudima odvija se u svrhu seksualnog iskorištavanja, a 95% iskorištavanih na ovaj način su žene.**²⁹ Na globalnoj razini, restriktivne migracijske politike i ograničeni pravni putevi za migrante stvaraju kontekst u kojem svodnici, trgovci ljudima i krijumčari migranata profitiraju 'olakšavajući' kretanje i migraciju. UNFPA tvrdi da ove restriktivne politike stavljaju osobe u nesiguran položaj gdje ranjive žene i djevojke lako postaju meta trgovaca

²⁷ Monica O'Connor 2018, str. 18-19

²⁸ 'Economic Causes of Trafficking in Women in the UNECE Region', United Nations Economic and Social Council (UNESCO) 2004: https://unece.org/fileadmin/DAM/Gender/documents/Secretariat%20Notes/ECE_AC.28_2004_10.pdf

²⁹ Evropska komisija 2018 str. 18.

ljudima.³⁰ To je posebno zabrinjavajuće kada znamo da se stope trgovanja djecom povećavaju u Evropi. Izvještaj EIGE-a navodi da su humanitarne krize, osobito u zonama sukoba i prirodnih katastrofa, „uzrokovale brzo povećanje broja izbjeglica koje stižu u Evropu ostavljajući djevojke i maloljetnice/ke bez pratnje posebno ranjivima na trgovanje ljudima. **Trgovanje djecom je jedan od trendova koji se naglo povećava u državama članicama EU-a.**”³¹

Iako postoje slučajevi nasilja i otmice u trgovanju ljudima, žene su češće prevarene nego prisiljene na seksualno iskorištavanje. Može se raditi o "poluistinitom" obećanju posla ili se radi o ženi koja, nakon što angažira pomoć u ilegalnom useljavanju, biva prisiljena na prostituciju na putu u novu zemlju. U njihovom novom okruženju, nesigurne vize i mogućnost policije i vlasti da ih opozovu znači da su žene često nevidljive, izolirane i imaju slab pristup zaštiti. Prijetnja deportacijom često ih zarobi u prostituciju i odvraća ih od traženja pomoći.

4.b. Neravnopravnost, migracije i rasizam

Sustavi trgovanja ljudima, iskorištavanja, migracija i rasizma usko su međusobno povezani. Jasno je da žene migrantkinje ulaze u prostituciju pod štetnim okolnostima, bilo da se radi o prisili ili nedostatku drugih mogućnosti. U zapadnoj Evropi većina osoba u prostituciji dolazi iz središnje i istočne Evrope ili balkanskih država, poput Rumunjske, koje su izrazito siromašnije, ili pak iz udaljenijih mjesta, poput Afrike, Južne Amerike i Azije. U drugim zemljama u Evropi određene etničke skupine, na primjer, Romkinje, čine većinu osoba u prostituciji u toj zemlji. To je rezultat ekonomske nejednakosti, te postojanja snažne rasne dimenzije seksualnog iskorištavanja, pri čemu su žene pripadnice etničkih manjina nesrazmjerno većinski zastupljene u prostituciji. Prostitucija također grubo potpomaže ovaj trend čestim 'reklamiranjem' žena na temelju njihove nacionalnosti.

---

³⁰ 'State of World Population Report', United Nations Population Fund, 2006, str. 31-32: <https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/sowp06-en.pdf>

³¹ EIGE 2017, str. 13-14

U bogatim evropskim zemljama, osobito u zapadnoj i sjevernoj Evropi, rijetko vidimo „domaće žene“ tih zemalja u prostituciji, osim onih koje se suočavaju s ekstremnim nedaćama, siromaštvom ili ovisnošću. Time je jasno da je prostitucija 'povjerena kroz outsourcing' onima koje imaju malo drugih mogućnosti zaraditi za život. Globalizacija je povećala kretanje ljudi preko granica koji traže bolji život, ali je također povećala iskorištavanje tih osoba - eksplicitno od strane svodnika i trgovaca ljudima, a implicitno i od društava koja rado dopuštaju migrantkinjama da obavljaju 'prljavi posao' prostitucije, zadržavajući za sebe dobrobiti socijalne zaštite, ekonomskih mogućnosti i ravnopravnosti spolova. Trenutno postoje nejednake razine zaštite i podrške ženama diljem EU-a zbog fragmentiranog pristupa. Moramo osigurati da svaki odgovor na prostituciju uzme u obzir značajno pitanje migracije. Sve dok migrantkinjama ne budu pružena ista prava i mogućnosti kao i svima nama, nećemo imati istinsku rodnu ili društvenu ravnopravnost.

---

5 Izazovi u zakonskoj regulativi

U zemljama gdje je prostitucija legalizirana, kao što su Nizozemska, Njemačka i Novi Zeland, seksualno iskorištavanje nije prestalo. Posao prostitucije stvara podjednaku potražnju kod domaćih muškaraca i seksualnih turista koju je vrlo teško prekinuti, a predstavlja brojne izazove za policiju u reguliranju međunarodnog trgovanja ljudima koja iskorištava razlike između različitih područja mjesne nadležnosti.

5.a. Porast prostitucije

Kao što znamo, liberalni zakoni o prostituciji dopuštaju porast i povećanje prostitucije. Po glavi stanovnika, **Nizozemska ima 9 puta više osoba u prostituciji nego Švedska, dok Njemačka ima 30-40 puta više osoba u prostituciji.**³² To je rezultat s jedne strane stvaranja potražnje među lokalnim muškarcima i dječacima oglašavanjem, normalizacijom prostitucije i 'seksualnog rada' putem medija te s druge strane priljeva seksualnih turista. Na mjestima gdje je prostitucija legalna i vidljiva, ogromna razina turizma (osobito seksualnih turista) oštetila je javnu infrastrukturu i smanjila kvalitetu života stanovništva. Čak će se i poznata amsterdamska četvrt crvenih svjetala [premjestiti](#) iz središta grada zbog intenzivnog lobiranja lokalnih grupa. U međuvremenu, u Njemačkoj su žene uskladištene u mega-bordele na mračnim i izoliranim industrijskim lokacijama, dopuštajući muškarcima iz cijele Evrope da ih posjećuju uz maksimalnu diskreciju i udobnost. Pored loših uvjeta unutar tih bordela, omogućavanjem 'izloga' u kojima se nalaze žene, te višekatnih bordela gdje se žene mogu razgledavati i kupovati, šalje se poruka da su žene proizvodi koji se mogu kupiti, te da je kupovanje seksa nešto normalno i prihvatljivo. Posebne ponude u kojima se žene mogu kupiti po

---

³² Walby i sur. 2016 str. 82

paušalnoj cijeni, koja uključuje pivo i hamburger, dehumaniziraju i predstavljaju najgore impulse velikog biznisa koji se provode nad ženskim tijelima.

5.b. Seksualno iskorištavanje koje se skriva na vidljivom mjestu (skriveno na vidljivom mjestu?)

Prema izvještaju o izazovima u upravljanju prostitucijom u Nizozemskoj: **“provjera vlasnika bordela i praćenje poštivanja uvjeta za izdavanje dozvola ne stvaraju razinu transparentnosti koja omogućuje otkrivanje trgovanja ljudima. Posao prostitucije zadržava mnoge karakteristike ilegalnog tržišta, a legalizacija i regulacija sektora prostitucije nisu otjerali organizirani kriminal. Naprotiv, borba protiv trgovanja ljudima putem kaznenog pravosuđa može biti još teža u legaliziranom sektoru prostitucije.”**³³ To je u skladu s onim što znamo u vezi s izazovima koji su svojstveni regulaciji legalne ili potpuno dekriminalizirane prostitucije. Svodnici, trgovci ljudima i vlasnici bordela svakodnevno iskorištavaju rupe i propuste u provedbi zakona kako bi zaobišli ograničenja u ostvarivanju svojih poslovnih interesa – koji su, naravno, prodati što više žena, što je moguće "učinkovitije". Pravni paravani za bordele omogućavaju svodnicima i trgovcima ljudima da se skrivaju iza maske zakonitosti, dok istovremeno smanjuju prava i kapacitete policije za istragu njihovih aktivnosti.

Skupe pravne procedure koje legalni bordeli moraju zadovoljiti te primamljivost jeftine radne snage u vidu žena žrtava trgovanja ljudima i žena bez dokumenata znače da još uvijek postoje brojni ilegalni bordeli u zemljama u kojima je prostitucija legalizirana. Također, **svodništvo i trgovanje ljudima i dalje se događaju na područjima gdje je prostitucija legalna**³⁴, te pružanje seksualnih usluga u bordelima ne osigurava ženama veliku zaštitu od izrabljivanja. **95%**

---

33 'The Challenges of Fighting Sex Trafficking in the Legalized Prostitution Market of the Netherlands', Huisman i Kleemans u Crime Law and Social Change 2014, str. 2:

https://www.researchgate.net/publication/260493897_The_challenges_of_fighting_sex_trafficking_in_the_legalized_prostitution_market_of_the_Netherlands

34 'Between Visibility and Invisibility: Sex Workers and Informal Services in Amsterdam', Verhoeven, M. & B. Van Gestel, Feminist Economics 23(3) 2017 str. 110–33: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/13545701.2016.1195002>

osoba u prostituciji u Nizozemskoj su "samozaposlene" te iznajmljuju sobe u bordelima.³⁵ To znači da im vlasnici bordela ne pružaju zaštitu koja je zagwarantirana za zaposlene osobe, već ih često iskorištavaju na način da od njih iznuđuju izuzetno visoke najamnine, što znači da moraju svakodnevno pružati usluge većem broju muškaraca samo kako bi zaradile za stanarinu. Vlasnici bordela uzimaju njihov novac bez da im pružaju sigurnost ili zaštitu. **I sami vlasnici bordela govore da nemaju vještine provjeriti da li su žene koje dođu u njihove bordele žrtve zlostavljanja ili iskorištavanja.**³⁶ Drugim riječima, oni ne preuzimaju odgovornost za žene u svom establišmentu. Jednostavno ih nije briga.

Bordeli često ne mogu pronaći žene koje su spremne 'raditi' ondje pa se obraćaju trgovcima ljudima kako bi se opskrbili ženama i zadovoljili potražnju muškaraca. Skandali kao što su presuda Jürgenu Rudloffu,³⁷ vlasniku lanaca bordela Paradise, za trgovanje ljudima i prijevaru je samo jedan od primjera ovakve prakse. Međutim, mnogi vlasnici bordela mogu jednostavno tvrditi da 'nisu bili svjesni' seksualnog iskorištavanja, trgovanja ljudima, ili maloljetnih djevojaka u njihovom prostoru, te na taj način izbjeći kaznenu odgovornost. Ne postoji sustav koji može učinkovito odvojiti iskorištavane žene od onih koje tamo rade 'po izboru', kada seksualno iskorištavanje dolazi u toliko različitih oblika (na primjer, trgovanje ljudima ili prisila od strane 'dečka' su dva oblika iskorištavanja koja se mogu izraziti vrlo različito), a same žene često nerado govore o dugovima, strahu od odmazde ili nepovjerenju u provedbu zakona.

Tamo gdje je prostitucija legalna ili potpuno dekriminalizirana seksualna prisila je još uvijek uobičajena. Na Novom Zelandu, gdje je prostitucija legalna, više od jedne trećine žena i dalje smatraju da moraju prihvatiti klijenta čak i kad to ne žele.³⁸ U svim zemljama aktivnosti prostitucije često se provode putem interneta gdje je

---

³⁵ Walby i sur. 2016, str. 103

³⁶ Walby i sur. 2016, str. 112-113

³⁷ Fondation Scelles 2018: <http://www.fondationscelles.org/en/news/264-condamnation-de->

³⁸ 'The Impact of the Prostitution Reform Act on the Health and Safety Practices of Sex Workers, Report to the Prostitution Law Committee', Abel, G., L. Fitzgerald & C. Brunton, Department of Public Health and General Practice, University of Otago, Christchurch 2007, p. str: <https://www.otago.ac.nz/christchurch/otago018607.pdf>

uobičajeno ostavljati "recenzije" za žene. Ako žena ne učini ono što kupac želi, na primjer, ne pristane na seksualne radnje s kojima se ne osjeća ugodno ili su joj ponižavajuće, on će joj vjerojatno ostaviti lošu recenziju. Loše recenzije znače da će žena imati manje mušterija, a time i manji prihod. Ovo je još jedan oblik prisile koji rezultira time da mnoge žene rade stvari koje ne žele kako bi nastavile dobivati 'mušterije'.

5.c. Javno zdravlje i prostitucija

Često se iznosi argument da bi legalizacija prostitucije značila da bi kupci seksa bili prisiljeni nositi kondome, te da bi se žene u prostituciji osjećale dovoljno osnažene da uspješno pregovaraju o sigurnom seksu s kupcem. Međutim, u svim oblicima prostitucije kupci seksa i dalje žele seks bez kondoma. Ovu 'uslugu' obično nude svodnici ili vlasnici bordela – zašto? Zato što su seksualni kupci spremni platiti više za to. Čak i u pregovorima jedan na jedan između kupaca seksa i žena u prostituciji, teško je reći 'ne' obećanju više novca za seks bez kondoma (da ne spominjemo prisilu ili prijetnje nasiljem koje također prevladavaju). To su žene kojima je potreban novac, koje stoga mogu doći u iskušenje da se iz očaja dovedu u opasnost. Svodnici ili vlasnici bordela mogu ih ukoriti jer su naljutile kupca. Neke žene su pod utjecajem droga ili alkohola, jer se mnoge od njih samoliječe kako bi otupile bol od prostitucije. Mnogo je razloga zašto je ženi teško odbiti kupca. U osnovi, prostitucija se temelji na neravnoteži moći koja proizlazi iz toga što kupac ima novac koji je osobi u prostituciji potreban, a ista se logika primjenjuje i na pojedinačne spolne radnje. Novac daje kupcu svu moć.

Veća je vjerojatnost da će se učinkoviti resursi za zdravstvene usluge i usluge podrške osobama pri izlasku iz prostitucije osigurati u društvima koja prepoznaju štetu, traumu i nasilje koje su svojstvene prostituciji i svim oblicima seksualnog iskorištavanja. Zemlja koja prostituciju vidi kao „posao kao i svaki drugi“ neće imati poticaj za pružanje proračunske potpore kako bi na odgovarajući način zadovoljila ozbiljne potrebe za pomoći osoba koje se bave prostitucijom ili izlaze iz nje. Utjecaj prostitucije je doživotan, a samim time i potreba za podrškom.

---

6 Model ravnopravnosti

Politike koje se odnose na prostituciju trebaju se temeljiti na načelima pravde i jednakosti te predstavljati sve žrtve i osobe koje su preživjele prostituciju. Prethodno smo predstavile izrabljivačku i nasilnu prirodu prostitucije, međusobno povezane vrste nepovoljnog položaja koji dovode do seksualnog iskorištavanja te nebrojene izazove u reguliranju industrije koja kontinuirano izbjegava regulaciju i transparentnost i iskorištava praznine u našim međunarodnim pravosudnim sustavima. Sad moramo odlučiti na koji način ćemo ići naprijed.

Imamo priliku zauzeti se za pošteniji svijet koji poštuje želje žena, okončava međunarodni organizirani kriminal i daje prioritet potrebama onih koji su izravno pogođeni prostitucijom, bez obzira na to gdje se nalaze u Evropi. Kako ćemo to učiniti? **Uvođenjem Modela ravnopravnosti u EU zakonodavstvo.**

6.a. U prilog djelovanju na razini EU

U svjetlu najnovije sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, koji je razmatrao prisilnu prostituciju odvojeno od trgovanja ljudima kao povredu **članka 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima**, možemo seksualno iskorištavanje definirati ovako: Seksualno iskorištavanje je oblik muškog nasilja nad ženama koje se sastoji od komercijalizacije ženskog tijela radi stjecanja finansijskih ili drugih koristi uključivanjem druge osobe u prostituciju, seksualno ropstvo ili druge vrste seksualnih (ili reproduktivnih) usluga, uključujući pornografska djela ili proizvodnju pornografskih materijala. Ono rezultira fizičkim i psihičkim ozljedama, te podrazumijeva odsutnost pristanka, koja može proizlaziti iz upotrebe sile ili drugih prisilnih okolnosti – uključujući finansijsku prinudu. Ovo je definicija koju koristimo u postavljanju pravnog presedana za djelovanje protiv seksualnog iskorištavanja.

Usklađeno djelovanje na razini EU-a hitno je potrebno kako bi se osigurala odgovarajuća zaštita prava žena na život bez nasilja i straha od nasilja, bez obzira na to gdje žive unutar EU-a. Naime, postoje velike razlike među evropskim zemljama u pogledu pravnog okvira i prakse u borbi protiv nasilja i prijetnji nasiljem protiv žena i djevojčica. Nužno je da zakonodavstvo EU-a podjednako i u potpunosti štiti sve žene u Evropi od svih oblika nasilja i prijetnji nasiljem, bez obzira na to gdje žive.

Ovo nije samo obaveza zaštite ljudskih prava, to je i zakonska obaveza prema **ugovorima EU-a (članak 2.) i Evropskoj povelji o temeljnim pravima**.

U okviru **Istambulske konvencije**, prostitucija je priznata kao faktor koji žene i djevojčice čini ranjivima na nasilje. Dokazi pokazuju da je prostitucija sama po sebi štetna i nasilna, s obzirom na to da je većina žena u prostituciji preživjela silovanje, seksualno uznemiravanje te ima posttraumatski stresni poremećaj. Kako bi riješili problem nasilja i štetnosti prostitucije, moramo pozvati evropske institucije da uključe komercijalno seksualno iskorištavanje u opseg zakonodavnih mjera kako bi se osiguralo rješavanje punog raspona nasilja nad ženama, te da djeluju na temelju

spoznaje da je seksualno iskorištavanje priznato kao kazneno djelo na razini EU-a protiv kojeg se mora dosljedno boriti na cijelom području Unije.

Sveobuhvatna Direktiva na razini EU-a mora čak ići dalje od Istambulske konvencije, na način da uključi, na primjer, posebne odredbe o nasilju preko interneta i seksualnom iskorištavanju. To može uključivati odredbe o uhođenju, seksualnom uznemiravanju, seksističkom govoru mržnje, takozvanoj "osvetničkoj pornografiji" i drugim oblicima seksualnog iskorištavanja – dakle sve zločine počinjene nad ženama na internetu zato što su žene.

Nadalje, **članak 6. CEDAW-a** navodi da će „države stranke poduzeti sve odgovarajuće mjere, uključujući zakonodavne, kako bi suzbile sve oblike trgovanja ženama i iskorištavanja žena u prostituciji.”³⁹ To je potkrijepljeno **Općom preporukom broj 38**⁴⁰ u kojoj se navodi da se članak 6. ne poštuje zbog „nedovoljnog uvažavanja rodni dimenzija trgovanja ljudima u cjelini, a posebno trgovanja ženama i djevojkama koje su izložene različitim vrstama iskorištavanja, uključujući seksualno iskorištavanje”, te preporučuje pristup seksualnom iskorištavanju koji izričito uzima u obzir spol kao glavni faktor i uključuje rodno specifičan odgovor na taj problem.

Temeljni Ugovori o djelovanju **EU-a u članku 83.1** uključuju „trgovanje ljudima i seksualno iskorištavanje žena i djece”. Poduzete su zakonodavne mjere za borbu protiv trgovanja ljudima i seksualnog iskorištavanja djece, ali seksualno iskorištavanje odraslih žena ostaje praznina u osiguranju sredstava za suzbijanje ovog pravno priznatog međunarodnog kriminala. Unatoč postojanju Direktive o suzbijanju trgovanja ljudima i Direktive o iskorištavanju djece i pornografiji, ne postoji zakonodavna mjera EU-a protiv seksualnog iskorištavanja odraslih žena, iako je to priznato kazneno djelo na EU razini. Članak 83.1 također spominje kaznena djela sa značajnom "prekogranicom dimenzijom", što je kriterij koji

---

³⁹ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, 1981, str 3:

<https://www.ohchr.org/documents/professionalinterest/cedaw.pdf>

⁴⁰ Opća preporuka br. 38 (2020) o trgovanju ženama i djevojkama u kontekstu svjetskih migracija, p. 3:

<https://reliefweb.int/report/world/general-recommendation-no-38-2020-trafficking-women-and-girls-context-global-migration>

prostitucija i trgovanje ljudima u svrhu seksualnog iskorištavanja nedvojbeno ispunjavaju.

6.b. Integrirani odgovor na prostituciju

Model ravnopravnosti predstavlja rješenje problema prostitucije kojem je u fokusu ravnopravnost spolova te društveno-ekonomska ravnopravnost. Ono uzima u obzir različite međusobno povezane kategorije nepovoljnog položaja i iskorištavanja koji žene tjeraju u prostituciju, zarobljavajući ih u svom štetnom sustavu. **Model ravnopravnosti odobren je kao najbolji model za rješavanje problema prostitucije Rezolucijom Evropskog parlamenta 2014.⁴¹ te od strane Vijeća Evrope 2014.⁴² godine.**

Ključni stupovi Modela ravnopravnosti su:

- Nekažnjavanje osoba koje prodaju seks,
- Organiziranje savjetovališta, zdravstvenih usluga i programa izlaska iz prostitucije,
- Kriminalizacija kupovanja seksa,
- Kriminalizacija zarade od tuđih seksualnih usluga (svodništvo),
- Zabrana reklamiranja prodaje seksa,
- Podizanje javne svijesti o seksualnosti slobodnoj od nasilja koja se temelji na poštovanju i ravnopravnosti spolova.

Neophodan je holistički pristup u suzbijanju složenih faktora koji dovode do seksualnog iskorištavanja. Ovakav pristup uključuje rješavanje temeljnih uzroka iskorištavanja i stvaranje okvira za dugoročne promjene. Ovdje se ne radi o brzim rješenjima, niti o omogućavanju prostitucije kao nesavršenog 'rješenja' za žensko siromaštvo. Model ravnopravnosti je odgovor na prostituciju koji daje prednost potrebama većine, te potrebama onih koje su najviše marginalizirane – a ne željama muškaraca ili interesu velikog biznisa. Također je važno naglasiti da Model

---

⁴¹ Parliamentary Assembly 2014: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=20716>

⁴² Vijeće Evrope 2014: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-7-2014-0071_EN.html?redirect

ravnopravnosti ne predstavlja samo pravni okvir, već i sredstvo kojim se šalje poruka društvu da žene nisu stvorene da bi bile kupljene i iskorištene, te da se za istinsku jednakost vrijedi boriti.

Zašto Model ravnopravnosti?

- Podržava slobodu pojedinki/pojedinaca – Poštuje osobe u prostituciji i osigurava njihovo nekažnjavanje,
- Podržava slobodu promjene – Omogućuje osobama da odaberu izlazak iz prostitucije,
- Podržava slobodu izbora – Osnažuje osobe koje ne žele ući u prostituciju,
- Omogućuje slobodu od ropstva – Osnažuje žrtve trgovanja ljudima da se oslobode,
- Omogućuje slobodu od iskorištavanja – Zaustavlja kulturu komodifikacije i objektivizacije ženskih tijela,
- Podržava potpuni i slobodan pristanak – Podržava kontinuiranu kontrolu i moć osobe da odbije seks.

6.c Dokazi u korist Modela ravnopravnosti

Rezultati su pokazali da je Model ravnopravnosti učinkovit u smanjenju potražnje za plaćenim seksom. **U Švedskoj je kupovanje seksa već dugo u opadanju,⁴³ isto vrijedi i za Norvešku otkada je implementiran Model ravnopravnosti 2009. godine⁴⁴, a izvještaj iz Francuske iz 2018. godine (koja je uvela Model ravnopravnosti u 2016. godini) također ukazuje na smanjenje broja muškaraca koji kupuju seks.⁴⁵** Iako je ova smanjena potražnja često bila izvor ljutnje za lobiste koji zagovaraju prostituciju i koji tvrde da smanjenje potražnje smanjuje prijeko potreban prihod osobama koje se bave prostitucijom, Model

---

⁴³ Državni ured Švedske za istragu (Statens Offentliga Utredningar) (SOU) 2010. 'Forbud mot kop av sexuell: En utvärdering 1999–2008, str. 7-8: https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/the_ban_against_the_purchase_of_sexual_services_an_evaluation_1999-2008_1.pdf

⁴⁴ 'Evaluation of Norwegian legislation criminalising the buying of sexual services' (English summary) Rasmussen i sur. 2014: <http://www.eu-norway.org/Global/SiteFolders/webeu/Evaluation.pdf>

⁴⁵ 'A Study on the Impact of the Law from 13 April 2016 Against the 'Prostitution System' in France', La Bail i Giametta 2018: <https://www.medecinsdumonde.org/sites/default/files/ENGLISH-Synthese-Rapport-prostitution-BD.PDF>

ravnopravnosti može ponuditi alternative u obliku socijalne pomoći, obrazovanja i osposobljavanja. To je prijelaz za koji je u ovom trenutku potrebna visoka razina potpore, ali koji će donijeti koristi u budućnosti kako za pojedinke/ce tako i za društvo u cjelini. Od vitalnog je značaja da ne izgubimo perspektivu dajući prednost kratkoročnoj skrbi iznad naših općih ciljeva. Model ravnopravnosti predstavlja dugoročno rješenje prostitucije – smanjenje potražnje ne smanjuje samo tržište za plaćeni seks danas, već uklanja i poticaj sljedećoj generaciji da iskorištava druge u prostituciji.

Suprotno tvrdnjama zagovarača prostitucije, **ne postoje dokazi da je Model ravnopravnosti doveo do povećanja nasilja nad ženama u prostituciji**⁴⁶. Istraživanje koje je proveo *Nordic Model Now*, pokazuje da je tokom osam godina, zaključno sa 2018. godini, bilo 43 ubojstva žena u prostituciji, primarno od strane svodnika i kupaca seksa u Španjolskoj, gdje je prostitucija u potpunosti dekriminalizirana. U Njemačkoj, gdje je prostitucija legalna i pravno regulirana, dogodilo se 91 ubojstvo i 48 pokušaja ubojstva osoba u prostituciji od strane kupaca i svodnika tokom šesnaest godina. S druge strane, u Švedskoj se dogodilo **jedno ubojstvo osobe u prostituciji tokom devetnaest godina otkada je uveden Model ravnopravnosti**.⁴⁷ Oni koji tvrde da Model ravnopravnosti tjera prostituciju 'u podzemlje' te ju na taj način čini opasnijom zanemaruju činjenicu da prostitucija uvijek mora biti dostupna običnim muškarcima srednje klase koji koriste žene u prostituciji (i koji nisu dio nekog zamišljenog 'podzemlja' kupaca seksa); zanemaruju da se ukupna šteta povećava kada je veći broj osoba u prostituciji (kao što vidimo u zemljama koje su legalizirale prostituciju); te ignoriraju činjenicu da je nasilje svodnika, trgovaca ljudima i prodavača sastavni dio prostitucije kojeg nikakvi propisi ne mogu zaustaviti. Moramo zanemariti ove mitove i pogledati dokaze koji pokazuju da je Model ravnopravnosti najbolji način zaustavljanja štete protiv onih najranjivijih u prostituciji te konačno okončavanje seksualnog iskorištavanja.

---

⁴⁶ SOU 2010, pstr 33

⁴⁷ Nordic Model Now: <https://nordicmodelnow.org/facts-about-prostitution/fact-prostitution-is-inherently-violent/>

6.d. Preporuke

Hitno je potrebno poduzeti zakonodavne mjere kako bi se osigurala podrška za tisuće žena koje su svakodnevno pogođene seksualnim iskorištavanjem i kako bi se poštivale temeljne vrijednosti EU-a:

- Zakoni trebaju biti dio sveobuhvatnog zakonodavnog okvira koji se bavi punim rasponom nasilja nad ženama i djevojčicama.
- Zakonodavstvo se mora uskladiti s relevantnim direktivama, uključujući mjere za prekid potražnje sukladno Direktivi o suzbijanju trgovanja ljudima, te treba biti sveobuhvatno u borbi protiv svih oblika seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja prema Direktivi o seksualnom iskorištavanju djece i pornografiji.
- Stoga predlažemo da zakon uvrsti sljedeću pravnu definiciju seksualnog iskorištavanja: „seksualno iskorištavanje je oblik rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i djevojčicama koje se sastoji u komercijalizaciji ženskog tijela radi stjecanja financijskih ili drugih koristi uključivanjem druge osobe u prostituciju, seksualno ropstvo ili druge vrste seksualnih (ili reproduktivnih) usluga, uključujući pornografske radnje ili proizvodnju pornografskog materijala. Ono rezultira fizičkim i psihičkim ozljedama.” Ova definicija podrazumijeva izostanak pristanka.

Međunarodnu prostituciju možemo zaustaviti samo međunarodnim djelovanjem. Konačno možemo okončati povijesnu nepravdu muškaraca koji kupuju, prodaju ili iznajmljuju ženska tijela. Pridružite nam se i osigurajte da djelujemo zajedno na okončanju seksualnog iskorištavanja u Evropi.

**EUROPA JE
SPREMNA ZA
BUDUĆNOST
BEZ SEKSUALNOG
ISKORIŠTAVANJA.**

brusselscall.eu